

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยต่อสังคม คนทั่วไปไปมองพยาบาลในภาพสตรีที่แต่งเครื่องแบบสีขาว ทำงานในโรงพยาบาล คอยดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย ช่วยดูแลบรรเทาความเจ็บปวดทรมาน การพยาบาลเป็นอาชีพหนึ่งของสตรีผู้มีความอ่อนโยน เอาใจใส่ ปลอดภัยผู้ป่วยให้มีความมั่นใจและผ่อนคลายจากความหวาดกลัวต่าง ๆ และมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่มองเห็นว่า งานพยาบาลเป็นงานหนัก ก่อให้เกิดภาวะเครียด จากสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความป่วยเจ็บทุกข์ทรมานและความตาย ขาดความน่ารื่นรมย์ สังคมคาดหวังว่าพยาบาลจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง สามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยในด้านสุขภาพได้ เป็นผู้มีความเป็นกันเอง มีความเข้าใจผู้ป่วย ความเป็นผู้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม อุดมคติ เสียสละ กล้าหาญ มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลทั่วไป และเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรม (ทัศนยา บุญทอง, 2532 : 220 -223)

แต่ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาการขาดแคลนพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีการขยายโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้ความต้องการพยาบาลมีมากขึ้น ในขณะที่ผู้สนใจประกอบอาชีพพยาบาลมีน้อยลง จากลักษณะงานของพยาบาลที่หนักกว่าวิชาชีพอื่น ต้องมีความรับผิดชอบสูง ประกอบกับมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และการที่นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนสาขาวิชาอื่นมากขึ้น ทำให้จำนวนนักเรียนที่สนใจเข้าเรียนสาขาพยาบาลลดลง

สภาพการขาดแคลนพยาบาล ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการสาธารณสุขที่ประชาชนส่วนใหญ่พึงได้รับ คือประสิทธิภาพ สุขภาพอนามัยของประชาชนผู้เจ็บป่วย โดยเฉพาะผู้ที่ยากไร้ และผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญ จะขาดผู้ดูแลให้การรักษาพยาบาลซึ่งรัฐตระหนักถึงปัญหานี้เป็นอย่างดี จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2535 เห็นชอบแนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ แต่ในด้านความต้องการของผู้เรียน ยังมีได้ค่านึงถึงมากนัก จากข้อมูลการรับนักศึกษาพยาบาลในปีการศึกษา

2537 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องการรับนักศึกษาใหม่ 150 คน แต่มีผู้มารายงานตัว 144 คน เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2537 คงเหลือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 129 คน นั่นคือนักศึกษาออกไป 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.42 และจากสถิติคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย พบว่าคะแนนผู้ที่มีสิทธิ์เข้าศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์มีคะแนนลดต่ำลง แสดงถึงความสนใจของนักศึกษาในชั้นมัธยมปลาย ที่มีต่อการเข้าศึกษาสาขาวิชานี้น้อยลง จึงเป็นปัญหาที่ควรศึกษาว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 6 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย มีความรู้ และเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอย่างไร มีผู้ที่ต้องการศึกษาวิชาชีพสาขาพยาบาลศาสตร์มากน้อยเพียงไร ด้วยเหตุผลใด

จากสารสนเทศ ข้อมูลนักศึกษาใหม่ 2530-2534 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปรากฏว่านักศึกษาใหม่ร้อยละ 72 อาศัยอยู่ใน 14 จังหวัดภาคใต้ ดังนั้นการศึกษาความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ จึงเหมาะสมในการศึกษาประชากรกลุ่มเยาวชนที่มุ่งเข้าไปที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นกลุ่มรู้ความต้องการของตนเองแล้วว่าต้องการเรียนอะไร เพื่ออะไร และปัญหาอันเกิดจากความไม่ต้องการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของสาขาพยาบาลศาสตร์ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษารังนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานบางประการ กับความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง กับความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล กับความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้

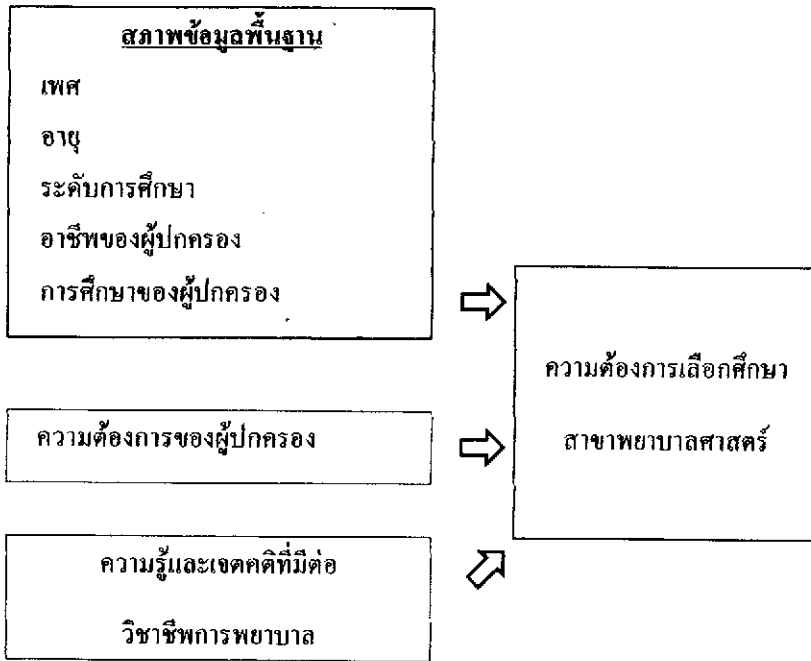
1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาถึงความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 ใน 14จังหวัดภาคใต้ปีการศึกษา 2539 จาก 323 โรงเรียน

1.4 กรอบแนวคิด

จากการทบทวนองค์ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ สรุปได้ว่า ความต้องการในแนวคิดทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ 5 ชั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลของเมลลิช และบริงค์ (Mellish & Brink, 1990) ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความเป็นบุคคล แรงจูงใจ ความสมบูรณ์ ความพึงพอใจ การฝึกฝน ประสบการณ์เดิม อุปกรณ์ที่จำเป็น และจากรายงานการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษาพยาบาลที่ กนกพร หมู่พยัคฆ์ (2528) ได้ศึกษาไว้ รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรสำคัญที่สามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลของ ยี่สุน นันทวโนทยาน (2539)

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ จึงได้ข้อสรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 6 ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

1.5 สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 , 6 ที่มีสภาพข้อมูลพื้นฐานด้านระดับการศึกษา เพศ อายุ การศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน จะมีความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์แตกต่างกัน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 , 6 ที่ความต้องการของผู้ปกครองแตกต่างกัน จะมีความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์แตกต่างกัน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 , 6 ที่มีความรู้และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกัน จะมีความต้องการเลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์แตกต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์

“การพยาบาล” หมายถึง การกระทำในการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย เพื่อบรรเทาอาการของโรค หรือยับยั้งการลุกลามของโรค รวมถึงการประเมินภาวะสุขภาพ การส่งเสริม การฟื้นฟูฟื้นฟูสุขภาพอนามัย และการป้องกันโรค

“ความต้องการเลือกศึกษา” หมายถึง ความตั้งใจ ความมุ่งหวังของนักเรียน ในการเลือกเป็นลำดับใดลำดับหนึ่ง ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ว่าสอบตรง หรือสอบรวม

“สาขาพยาบาลศาสตร์” หมายถึง สาขาวิชาที่ต้องอาศัยหลักความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และศาสตร์ทางการพยาบาล

“สภาพข้อมูลพื้นฐานบางประการ” ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ระดับการศึกษา เพศ อายุ อาชีพผู้ปกครองของนักเรียน การศึกษาของผู้ปกครอง

“14 จังหวัดภาคใต้” ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร ระนอง ภูเก็ต กระบี่ พังงา พัทลุง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส

“การศึกษาของผู้ปกครอง” หมายถึง การศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียน แบ่งเป็นระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส./ปวท. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี

“อาชีพผู้ปกครอง” หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพของผู้ปกครองนักเรียน

“ความต้องการของผู้ปกครอง” หมายถึง ความต้องการได้รับความสำเร็จตามความนึก

คิดความมุ่งหวังให้นักเรียนในปกครองเลือกเรียนสาขาวิชาที่ผู้ปกครองต้องการให้เรียน

“ความรู้” หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ได้แก่หน้าที่ ความรับผิดชอบของพยาบาล โอกาสความก้าวหน้าของวิชาชีพพยาบาล การปฏิบัติตนของพยาบาล

“เจตคติ” หมายถึง กิริยาท่าที ความรู้สึกรวม ๆ ของบุคคล ซึ่งเกิดจากประสบการณ์เป็นตัวกำหนดการแสดงออกในทางสนับสนุน เห็นดีเห็นชอบด้วย หรือต่อต้าน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล